

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΙΣΤΟΡΙΑ (Νέο σύστημα)

Γ' Γενικού Λυκείου

Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 16 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α) Σελ. 42:

Μετά τη βιομηχανική επανάσταση, καθώς η κατοχή γης στην Ευρώπη έπαυε προοδευτικά να είναι πηγή εξουσίας και κοινωνικού -ταξικού- κύρους, άνοιξαν οι δρόμοι για την αγροτική μεταρρύθμιση. Την κατάργηση δηλαδή των μεγάλων ιδιοκτησιών και την κατάτμηση των αξιοποιήσιμων εδαφών σε μικρές παραγωγικές μονάδες, οικογενειακού χαρακτήρα, που ανταποκρίνονταν καλύτερα στις νέες παραγωγικές και κοινωνικές συνθήκες.

β) Σελ. 77:

Πολιτική παράταξη που εμφανίζεται στην Εθνοσυνέλευση του 1862 - 1864 και στη συγκρότηση της οποίας συμμετείχε ενεργά ο λαός. Είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο, και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε ανέργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές.

γ) Σελ. 130 – 131:

Προσπάθειες για να ιδρύσουν δικό τους συνοικισμό στα χρόνια του Όθωνα κατέβαλαν και οι Μακεδόνες πρόσφυγες. Από την Έλευσίνα, όπου βρίσκονταν, ζήτησαν και πέτυχαν να ιδρύσουν συνοικισμό στη Στερεά Ελλάδα, στην περιοχή της Αταλάντης. Ο συνοικισμός τους πήρε το όνομα «Νέα Πέλλα» και εκεί εγκαταστάθηκαν αρχικά 70 οικογένειες.

ΘΕΜΑ Α2

- α) Λάθος
- β) Σωστό
- γ) Σωστό
- δ) Σωστό
- ε) Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

- α) Σελ. 18: «Αν λάβουμε υπόψη ... ποσοστό των εξαγωγών (2 – 3%)».
- β) Σελ. 18: «Στην κατηγορία των πρώτων υλών ... για σμύριδα και θηραϊκή γη».
Σελ. 19: «Η Αγγλία απορροφούσε ένα σημαντικό ποσοστό των μεταλλευμάτων (μολύβδου)».

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Β2

- α) Σελ. 121: «Η κυβέρνηση φρόντισε για τη στέγασή τους ... δεν πιέζονταν, όπως άλλοι».
- β) Σελ. 129: «Κατά την περίοδο αυτή, δραστηριοποιήθηκαν ιδιαίτερα οι Ψαριανοί πρόσφυγες για την αποκατάστασή τους».
- Σελ. 130: «Στο αίτημα των Ψαριανών ... την εθνική γη του συνοικισμού».

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

- α) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
- Σελ. 54: «Οι πιο σημαντικές επιπτώσεις ... στην επιβολή δικτατορίας»

Ενδεικτική απάντηση:

Οι πιο σημαντικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που ξεκίνησε από τη Νέα Υόρκη το 1929, βρίσκονταν στο πολιτικό πεδίο. Σύμφωνα, μάλιστα, με την «Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη» των Β. Σκουλάτου - Ν. Δημακόπουλου - Σ. Κονδή (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή), αυτή απέκτησε ιδεολογικό περιεχόμενο. Τα ισχυρά συγκεντρωτικά κράτη που αναδείχθηκαν μέσα απ' αυτές τις διαδικασίες, προκάλεσαν την ανάδειξη και την κυριαρχία ολοκληρωτικών κινήματων και καθεστώτων σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Κύρια χαρακτηριστικά των κινήματων αυτών ήταν η δυσπιστία που εξέφραζαν προς την αστική δημοκρατία, τη φιλελεύθερη οικονομία και την βιομηχανική κοινωνία.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Η συγκρότησή τους πραγματοποιείται, σύμφωνα με τον «Ιστορικό Άτλαντα του 20ού αιώνα» (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή), ήδη από τη δεκαετία του 1920 και εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των εύπορων ελίτ της Δύσης. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει και το κείμενο από την «Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη». Η μεγαλοαστική τάξη υποστήριξε αυτούς τους φορείς ολοκληρωτικής πολιτικής ιδεολογίας, επιδιώκοντας αφενός να αποτρέψει ενδεχόμενες κοινωνικές εντάσεις που θα προκαλούσαν τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και αφετέρου να ξεπεράσει την οικονομική και κοινωνική κρίση. Καθώς προχωρούσε η δεκαετία της κρίσης, η δεκαετία του 1930, ολοένα και περισσότερα κράτη, όπως η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία αποκτούσαν δικτατορικά ή φασιστικά καθεστώτα. Η Ελλάδα δεν ξέφυγε από το γενικό κανόνα. Στις 4 Αυγούστου του 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, με την ανοχή του παλατιού, προχώρησε στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και στην επιβολή δικτατορίας.

- β) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
Σελ. 108 - 110: «Ο Βενιζέλος προχώρησε ... πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας»

Ενδεικτική απάντηση:

Ο Βενιζέλος προχώρησε τον Μάρτιο του 1935 σε αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα, αποσκοπώντας και πάλι στην κάθαρση του στρατού και της αστυνομίας από τους βασιλικούς. Ακριβώς αυτό το αποτυχημένο κίνημα έδωσε λαβή στην κυβέρνηση, υπό την πίεση αξιωματικών της άλλης πλευράς, να σκληρύνει τη στάση της: διέλυσε το Κοινοβούλιο, παραβιάζοντας το σύνταγμα, και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση. Οι Φιλελεύθεροι απέιχαν από τις εκλογές της 9ης Ιουνίου 1935. Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας. **Ο Αντώνης Λιάκος στο έργο του «Ο ελληνικός 20ός αιώνας»**

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

(δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή) παρατηρεί ότι η ροπή των δύο αντιμαχόμενων παρατάξεων του Εθνικού Διχασμού σε δικτατορικές πρακτικές οφειλόταν στην υιοθέτηση νεωτεριστικών αντιλήψεων που υποστήριζαν τον κυρίαρχο ρόλο του κράτους. Ο οικονομικός παρεμβατισμός συμπληρωνόταν από το αίτημα κοινωνικής πειθαρχίας αλλά και ενίσχυσης της εκτελεστικής εξουσίας. Ταυτόχρονα, ο Αντώνης Λιάκος υποστηρίζει ότι οι πολιτικές δυνάμεις του Διχασμού, αλλά και τα μεσαία κοινωνικά στρώματα που δημιούργησε η οικονομική ανάπτυξη μετά την κρίση συμφωνούσαν στην αποδοχή του βασιλιά και στην επιστροφή στο καθεστώς της βασιλευόμενης δημοκρατίας.

Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προίον πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Μετά την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936. Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση. **Σύμφωνα με το κείμενο του Αντώνη Λιάκου, το κομμουνιστικό κόμμα, έχοντας συγκεντρώσει ποσοστό 10%, αποκτούσε απροσδόκητα ρυθμιστικό ρόλο στα ελληνικά πολιτικά πράγματα.**

Στις 27 Απριλίου, επειδή τα μεγάλα κόμματα αδυνατούσαν να συνεννοηθούν για το σχηματισμό κυβέρνησης, καθώς το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση Φιλελευθέρων, έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ι. Μεταξά, ο οποίος είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές. Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός. Έτσι, την 4η Αυγούστου 1936, με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών και με την πρόφαση του

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

κομμουνιστικού κινδύνου λόγω επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας, ο Μεταξάς, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή. Για τον Αντώνη Διάκο, η επιλογή αυτή των δύο μεγάλων κομμάτων ερμηνεύεται από τον πανικό που προκαλούσε η κοινωνική ανατροπή αλλά και από το φόβο για την επικράτηση του κομμουνισμού. Ο τελευταίος συχνά εκδηλωνόταν με περιοριστικά μέτρα και κατασταλτικές ενέργειες απέναντι στα εργατικά αιτήματα και τις εργατικές κινητοποιήσεις. Τέτοιας μορφής συγκρούσεις το 1935 και το 1936 στη Θεσσαλονίκη, στην Καλαμάτα και στο Βόλο αποτέλεσαν το πρόσχημα για την κήρυξη του στρατιωτικού νόμου και την επιβολή του καθεστώτος. Στο ίδιο κείμενο γίνεται αναφορά στην ευρύτερη δυναμική που είχαν αποκτήσει οι δικτατορικές τάσεις. Πολιτικοί και διανοούμενοι των δύο αντιμαχόμενων παρατάξεων του Διχασμού εξέφραζαν το θαυμασμό τους για τα επιτεύγματα της Ιταλίας του Μουσολίνι και της Γερμανίας του Χίτλερ. Την ίδια στιγμή με την συνδρομή των εφημερίδων απευθύνονταν απαξιωτικά για το κοινοβούλιο και τη δημοκρατία υπονομεύοντας, έτσι, τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία εχθρός του κοινοβουλευτισμού και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου και σε μία ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.

ΘΕΜΑ Δ

- α) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
- Σελ. 64: «Οι ηγέτες και οι οπαδοί ... εξελίξεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία»
- Σελ. 65: «Σε αντίθεση με το αγγλικό, ... αυτού του τμήματος»

Σελ. 66: «Το γαλλικό κόμμα υποστήριζε ... “εθνικό κόμμα”»

Ενδεικτική απάντηση:

Οι ηγέτες και οι οπαδοί του αγγλικού κόμματος ξεκινούσαν από τη σκέψη που είχε ωριμάσει από τις αρχές της δεκαετίας του 1820, ότι ένα ελληνικό κράτος θα μπορούσε να ιδρυθεί και να έχει ασφαλή σύνορα μόνο με την υποστήριξη της Αγγλίας. Όταν μάλιστα θα κατέρρεε η Οθωμανική αυτοκρατορία, θα μπορούσε να διευρύνει τα εδαφικά του όρια. Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ηγέτης του αγγλικού κόμματος, περίμενε την υποστήριξη της Βρετανίας στις εδαφικές διεκδικήσεις της Ελλάδας, ενώ η Βρετανία έπαιρνε σαφή θέση υπέρ της ακεραιότητας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Σύμφωνα με το πρώτο κείμενο από το ιστορικό έργο του J. Petropoulos, «Πολιτική και Συγκρότηση Κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833 – 1843)» (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή), η Βρετανία, παρά τις αρχικές προσδοκίες του Μαυροκορδάτου, ευνοούσε τη φιλική συνύπαρξη της Ελλάδας με τη Οθωμανική Αυτοκρατορία μεταθέτοντας την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας στο μέλλον. Η βρετανική πλευρά θεωρούσε καταδικαστέες τις όποιες απόπειρες υποκίνησης εξεγέρσεων στην Τουρκία, επισημαίνοντας τον κίνδυνο που συνεπάγονταν τέτοιου είδους πρακτικές τόσο για τους Έλληνες που κατοικούσαν στα Οθωμανικά εδάφη, όσο και για την ίδια την Ελλάδα που βρισκόταν σε συνεχή αναταραχή. Ο Έλληνας πολιτικός πίστευε ότι η προϊούσα διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας θα ανάγκαζε την Αγγλία να επιλέξει τη συμμαχία της Ελλάδας στην περιοχή, ως φραγμό στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας. Το αγγλικό κόμμα, λοιπόν, θεωρούσε ότι οι Έλληνες έπρεπε να συγκροτήσουν έναν ισχυρό κρατικό οργανισμό και να αναμένουν τις εξελίξεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία. **Προϋποθέσεις για την επίτευξη μιας τέτοιας εξέλιξης, που θα εξασφάλιζε την**

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

πραγμάτωση του μεγαλοϊδεατικού οράματος, θα ήταν, σύμφωνα με το ίδιο κείμενο, η εδραίωση της διοικητικής υπόστασης του ελληνικού κράτους και η εσωτερική ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών του πηγών.

Σε αντίθεση με το αγγλικό, στο γαλλικό κόμμα ήταν ευρέως διαδεδομένη η άποψη για απελευθέρωση του αλύτρωτου ελληνισμού με πολεμικές ενέργειες, το συντομότερο δυνατόν. Το 1844 ο Κωλέττης διατύπωσε με σαφήνεια στην Εθνοσυνέλευση τη «Μεγάλη Ιδέα»: Το βασίλειο αποτελούσε μόνο ένα μικρό φτωχό μέρος της Ελλάδας. Το σημαντικότερο βρισκόταν υπό οθωμανική κατοχή και θα έπρεπε όλες οι δυνάμεις του έθνους να διατεθούν για την απελευθέρωση αυτού του τμήματος. **Ο Petropoulos, επισημαίνει την εντελώς αντίθετη οπτική του γαλλικού κόμματος για την ευημερία και τη βιωσιμότητα του ελληνικού κράτους' αυτή θα επιτυγχανόταν μόνο στην περίπτωση που η Ελλάδα διεύρυνε την επικράτειά της. Οι ιθύνοντες αλλά και οι οπαδοί του απέρριπταν την ιδέα φιλικών σχέσεων με την Τουρκία και θεωρούσαν ένδειξη ηττοπάθειας την αναμονή μιας ευνοϊκής διεθνούς κατάστασης, η οποία θα επέτρεπε επίθεση σε βάρος της Αυτοκρατορίας. Προς την κατεύθυνση αυτή η Ελλάδα, στηριζόμενη αποκλειστικά στις δικές της δυνάμεις, θα έπρεπε να αξιοποιήσει όλους τους πόρους της, χρηματοδοτώντας ένοπλες εξεγέρσεις εις βάρος της Τουρκίας σε κάθε ευκαιρία που θα παρουσιαζόταν. Η ολοκλήρωση του εθνικού οράματος προηγούνταν της επίλυσης των εσωτερικών προβλημάτων.**

Έτσι, το γαλλικό κόμμα υποστήριζε την πολιτική διεύρυνσης των εδαφικών ορίων του κράτους, εκφράζοντας κατά κύριο λόγο τα συμφέροντα των ατάκτων, οι οποίοι μπορούσαν να κερδίσουν τη ζωή τους μόνο από τον πόλεμο. Για το γαλλικό κόμμα η υπόθεση του αλυτρωτισμού ήταν έργο της τάξης των στρατιωτικών. Ασφαλώς, μέλημα των προσφύγων από

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αλύτρωτες περιοχές ήταν η απελευθέρωση της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Εξαιτίας αυτής της πολιτικής ονομάστηκε και «εθνικό κόμμα».

- β) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
- Σελ. 64 – 65: «Οι επιλογές του αγγλικού κόμματος ... ως προς τα μέσα»
- Σελ. 65 – 66: «Το πρόγραμμα του γαλλικού κόμματος ... ελληνικά στελέχη»
- Σελ. 68 – 69: «Στην οικονομική πολιτική ... ιδρύθηκε το 1841»

Ενδεικτική απάντηση:

Οι επιλογές του αγγλικού κόμματος επηρέαζονταν και από την αντίληψη ότι η Βρετανία αποτελούσε πρότυπο για την εξέλιξη της εσωτερικής κατάστασης της χώρας. Ως θεμελιώδεις αρχές του πολιτικού συστήματος, το αγγλικό κόμμα θεωρούσε το κοινοβουλευτικό αντιπροσωπευτικό σύστημα και τη διάκριση των εξουσιών, αρχές τις οποίες υποστήριξε σε όλη τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα. Ο Μαυροκορδάτος στην αρχή ήθελε να οριστεί η κρατική οργάνωση με γραπτό σύνταγμα, αργότερα όμως τροποποίησε τη θέση του και έβλεπε το σύνταγμα ως την τελική πράξη μιας σειράς εσωτερικών μεταρρυθμίσεων: εκλογή των κοινοτικών συμβουλίων, ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, ελευθερία του τύπου και συγκρότηση εθνικού στρατού. Επίσης επιζητούσε τον περιορισμό της κρατικής εξουσίας, ατομικές ελευθερίες και αυτοκέφαλη ελληνική εκκλησία, χωρίς δεσμεύσεις από το Πατριαρχείο. Σ' ένα δεύτερο στάδιο επιζητούσε γραπτό σύνταγμα, κράτος δικαίου και κοινοβουλευτικό έλεγχο των πράξεων της κυβέρνησης. Γενικότερα, το αγγλικό κόμμα υποστήριζε την άσκηση μετριοπαθούς πολιτικής, τόσο ως προς τους στόχους όσο και ως προς τα μέσα. Σύμφωνα με το δεύτερο κείμενο από το ιστορικό έργο του J. Retropoulos, «Πολιτική και Συγκρότηση Κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833 – 1843)» (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή), ο Μαυροκορδάτος είχε συγκροτήσει ένα πρόγραμμα εσωτερικής

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ανάπτυξης, που βασιζόταν στην αύξηση του εμπορίου και στην ενίσχυση των επικοινωνιών και της παιδείας. Παρόλο που έδινε την αίσθηση ενός προγραμματικού λόγου πολεμικής προετοιμασίας, κυριος στόχος του ήταν η ανάσχεση ενός αλυτρωτισμού που θα βασιζόταν αποκλειστικά στη δύναμη των όπλων και στις επιλογές της παλιάς στρατιωτικής τάξης. Η ευθύνη για την πραγμάτωση της Μεγάλης Ιδέας περνούσε στα χέρια της αστικής τάξης, τα μέλη της οποίας - ικανοί γραφειοκράτες και ισχυροί έμποροι - καλούνταν να ηγηθούν της εθνικής προσπάθειας.

Το πρόγραμμα του γαλλικού κόμματος, ως προς την εσωτερική πολιτική, ήταν ασαφές. Η ικανοποίηση των αιτημάτων των απομάχων του πολέμου ήταν η μόνη σαφής διεκδίκηση. Βασική πολιτική επιδίωξη του κόμματος ήταν η κατοχύρωση των δικαιωμάτων του λαού απέναντι στη μοναρχική εξουσία, με την παραχώρηση συντάγματος, και η καθιέρωση μιας ισχυρής εκτελεστικής εξουσίας. Κατά την περίοδο της βαυαροκρατίας το γαλλικό κόμμα αγωνίστηκε εναντίον της ξενοκρατίας στο στράτευμα και τη διοίκηση και απαιτούσε την επάνδρωσή τους με ελληνικά στελέχη.

Ωστόσο στην οικονομική πολιτική οι απόψεις των κομμάτων δεν διέφεραν σχεδόν καθόλου. Οι υλικές καταστροφές που προκάλεσε ο πόλεμος ήταν τεράστιες και χρειαζόταν κρατική παρέμβαση με έργα υποδομής.

Όλα τα κόμματα συμφωνούσαν να στηριχθεί η οικονομία της χώρας στην αγροτική και βιοτεχνική παραγωγή, στο εμπόριο και τη ναυτιλία. Αυτό που τα απασχολούσε στον τομέα της οικονομικής πολιτικής αφορούσε τη νομοθεσία που σχετιζόταν με δασμούς και φόρους, την προώθηση του συγκοινωνιακού δικτύου, την προστασία του από ληστές και πειρατές και την υποστήριξη της Εθνικής Τράπεζας, η οποία ιδρύθηκε το 1841.